

Odgovornost za ratne zločine

Misija OEES-a u Bosni i Hercegovini prati i izvješćuje o postupcima u predmetima ratnih zločina, kako bi osigurala objektivnu i točnu ocjenu sposobnosti pravosudnog sustava da kazneno procesira predmete na učinkovit i brz način, sukladno standardima zaštite ljudskih prava. Misija, također, podupire pravosudni sustav u Bosni i Hercegovini u komunikaciji sa zajednicama, kako bi se povećala transparentnost i razina informiranja javnosti u oblasti ratnih zločina i pravosuđa.

Procesuiranje ratnih zločina u Bosni i Hercegovini

Sudovi i tužiteljstva u Bosni i Hercegovini (BiH) rade na predmetima ratnih zločina od kraja rata, koji je trajao od 1992. do 1995. godine. U 2003. godini, novoosnovani Sud BiH i Tužiteljstvo BiH dobili su nadležnost nad ovim predmetima i značajan broj predmeta - njih preko stotinu - uspješno je procesuirano od 2005. godine, kada su te dvije institucije počele s radom. Osim toga, postupci u predmetima ratnih zločina su još u tijeku na većem broju sudova u entitetima i Brčko distriktu BiH, jer zakoni i politike, koje su na snazi u BiH, predviđaju procesuiranje manje složenih predmeta pred pravosudnim organima u entitetima.

Od 2004. godine, Misija OEES-a u BiH pratila je oko 200 postupaka u predmetima ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida, pred domaćim sudovima BiH. Glavni cilj Misije u ovoj oblasti je pružanje objektivne i točne ocjene sposobnosti pravosudnog sustava da procesira ove predmete na učinkovit i brz način, sukladno standardima poštovanja ljudskih prava. Misija i dalje aktivno radi na skretanju pozornosti na potrebu za jačanjem kapaciteta i učinkovitosti sudova i tužiteljstava u entitetima i osiguravanju da institucije na državnoj razini i dalje dobijaju odgovarajuću potporu i resurse.

Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina

Trenutačne procjene ukazuju da u BiH ima 1.300 neriješenih predmeta ratnih zločina, koji uključuju oko 8.000 osumnjičenih. Uz snažnu potporu Misije izrađena je Državna strategija za procesuiranje predmeta ratnih zločina, s ciljem da pravosuđe u BiH uzme u rad ove neriješene predmete, te je usvojena

u prosincu 2008. godine. Tijekom ovog procesa, Misija je aktivno zagovarala uspostavu jasnog i učinkovitog mehanizma za ustupanje manje složenih predmeta entitetima, kako bi se omogućilo Sudu BiH i Tužiteljstvu BiH da se fokusiraju na najsloženije predmete.

Misija je, također, poduzela konkretne korake u pružanju podrške strateškom procesu, primjerice, razvijanju Baze podataka nezavršenih predmeta – što je softversko pomagalo, koje će služiti kao centralizirana baza podataka za predmete ratnih zločina pred Tužiteljstvom BiH i omogućiti "mapiranje", tj. objedinjavanje podataka i obujma posla, što bi pomoglo određivanju broja i prirode predmeta pogodnih za procesuiranje. Zauzvrat, to će omogućiti određivanje prioriteta i odabir predmeta, koje je moguće kazneno procesuirati, sukladno kriterijima određenim u Državnoj strategiji za rad na predmetima ratnih zločina.

Uvođenje aktivnosti *outrreacha* u svezi s procesuiranjem ratnih zločina

Nedostatak informacija dostupnih javnosti o pravosudnom sustavu BiH, uvjetovao je pogrešne predodžbe javnosti vezane za procesuiranje ratnih zločina i sposobnost domaćeg pravosuđa da postupa u ovim predmetima. Ovakva situacija doprinijela je porastu nepovjerenja građana prema pravosudnom sustavu, što za posljedicu ima nedostatak volje za suradnjom sa sudovima i tužiteljstvima. Ovo je, osobito, problematično kada je u pitanju rad na rješavanju predmeta ratnih zločina i uspostavi potpune vladavine prava u BiH.

Kao dio napora, koji se ulažu u davanje potpore primjeni aktivnosti *outrreacha* na sudovima i u tužiteljstvima, Misija redovito održava dijalog između aktera iz stranih i domaćih

pravosudnih sustava, uključujući predstavnike MKSJ-a, Suda BiH, Tužiteljstva BiH, suce, tužitelje, članove organizacija građanskog društva, te novinare. Ovi skupovi rezultiraju potrebnim i korisnim debatama o promicanju transparentnosti, outreachu i potpori žrtvama i svjedocima. Misija, također, podupire projekte, koje provode organizacije građanskog društva, čiji je cilj promicanje razumijevanja i povjerenja javnosti u procesuiranje ratnih zločina u BiH.

Predmeti po Pravilu 11bis

U kontekstu Izlazne strategije Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ), MKSJ je ustupio šest predmeta sa deset optuženih iz Haaga organima vlasti BiH, sukladno Pravilu 11bis Pravidnika o postupku i dokazima MKSJ-a (predmeti po Pravilu 11bis). Sukladno zahtjevu Ureda Tužiteljstva MKSJ-a, i sukladno svom mandatu, Misija je prihvatila obvezu praćenja i izvješćivanja o predmetima ustupljenim prema Pravilu 11bis.

Misija je podnijela Uredu Tužiteljstva MKSJ-a oko 60 redovitih izvješća o ovim predmetima, koja obuhvataju informacije o procesuiranju svakog pojedinog predmeta, te se fokusiraju na pitanja iz oblasti poštovanja prava optuženih osoba, kao i na pozitivne pomake, koji su učinjeni u ovom pogledu. Sva su izvješća prevedena na službene jezike BiH, te distribuirana domaćim predstavnicima vlasti i pravosuđa. Po završetku procesuiranja zadnjeg predmeta po Pravilu 11bis 2011. godine, Misija je dala ocjenu da je rad na ovim predmetima pokazao sposobnost pravosudnog sustava BiH, da procesuiraju predmete ratnih zločina na pravičan i učinkovit način, bez obzira na neka problematična pitanja, na koja ukazuju izvješća Misije.

Izgradnja kapaciteta i implementacija naslijeđa

Kako se rad na predmetima prema Pravilu 11bis postupno smanjivao, Misija je realizirala i projekt pod nazivom: Izgradnja kapaciteta i implementacija naslijeđa. Cilj tog Projekta je bio da

se osigura da se stručne sposobnosti djelatnika u pravosuđu promiču kroz koordinirane napore institucija za edukaciju. Projekt je imao u vidu stvarne potrebe djelatnika, u isto vrijeme osiguravajući da se poduzmu mjere za uspostavu mehanizma, koji će domaćim pravosudnim djelatnicima, djelatnicima MKSJ-a i onima iz država regije, omogućiti da tijesno surađuju jedni s drugima, na jedan koordiniran i održiv način.

U sklopu ovog projekta objavljena su tri tematska izvješća o pitanjima u svezi s procesuiranjem predmeta ratnih zločina u BiH (vidjeti ispod). U 2009. godini, održana je u Sarajevu prva radionica o najboljim praksama u prenošenju znanja i izgradnji kapaciteta u procesuiranju predmeta ratnih zločina. Mada je ovaj projekt završen, Misija nastavlja surađivati s domaćim organima vlasti i djelatnicima iz pravosuđa, na pitanjima izgradnje kapaciteta i prenošenja znanja s MKSJ-a kroz projekt pod nazivom: Pravda i ratni zločini, koji financira Europska komisija, a zajedno su ga od 2010. do 2011. godine proveli MKSJ, Ured OEES-a za demokratske institucije i ljudska prava i Meduregionalni institut Ujedinjenih naroda za istraživanje kriminala i pravde.

Tematska izvješća o procesuiranju predmeta ratnih zločina

U 2011. godini, Misija je objavila svoje najnovije izvješće pod nazivom: *Postizanje pravde u Bosni i Hercegovini: procesuiranje predmeta ratnih zločina od 2005. do 2010. godine*. U izvješću se iznose rezultati praćenja sudskih postupaka protiv pojedinaca optuženih za genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine, kako na državnoj, tako i na entitetskoj razini, između 2005. i 2010. godine. U njemu se razmatra u kojoj mjeri je pravni okvir za procesuiranje ratnih zločina doprinio postizanju pravde u ovim predmetima, kao i sveukupnoj učinkovitosti pravosudnog sustava u BiH. U izvješću se, također, razmatra napredak postignut u provedbi Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina. Izvješće: *Postizanje pravde u BiH*, nastavlja se na prethodna, javnosti dostupna, izvješća Misije o predmetima ratnih zločina u BiH, koja su dostupna na: www.oscebih.org.

Misija OEES-a u Bosni i Hercegovini pomaže BiH u ispunjenju obveza koje je ona preuzela kao država članica OEES-a i napredovanju ka ostvarenju svog deklariranog cilja pridruživanja euroatlantskim integracijama, tako što jača sigurnost i stabilnost, putem završetka izgradnje mira unutar daytonskog okvira, i razvija inkluzivni politički diskurs i demokratski odgovorne institucije koje poštuju raznolikost, promoviraju konsenzus i poštuju vladavinu prava. Misija ima sveobuhvatan i integriran pristup putem svoje nazočnosti na terenu, što odražava naglasak na razvijanje povezanih zajednica i na pravodobno identificiranje prepreka napretku.